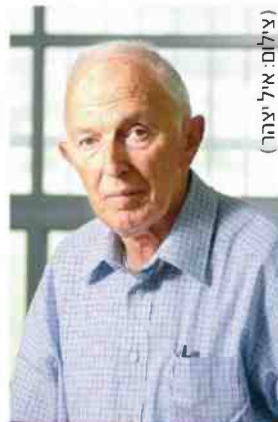

15.43x6.05	1/3	עמוד 1	Globes - Globes - Front	10/08/2016	54595779-1
לול האקדמי המכללה למנהלפרופ' אשר טישלרהמכללה למינה - 2022					

"השכר במערכת הפיננסית מוגזם מאוד. כשהייתי יו"ד לאומי, השכר שלי עמד על 12 אלף שקל בחודש"

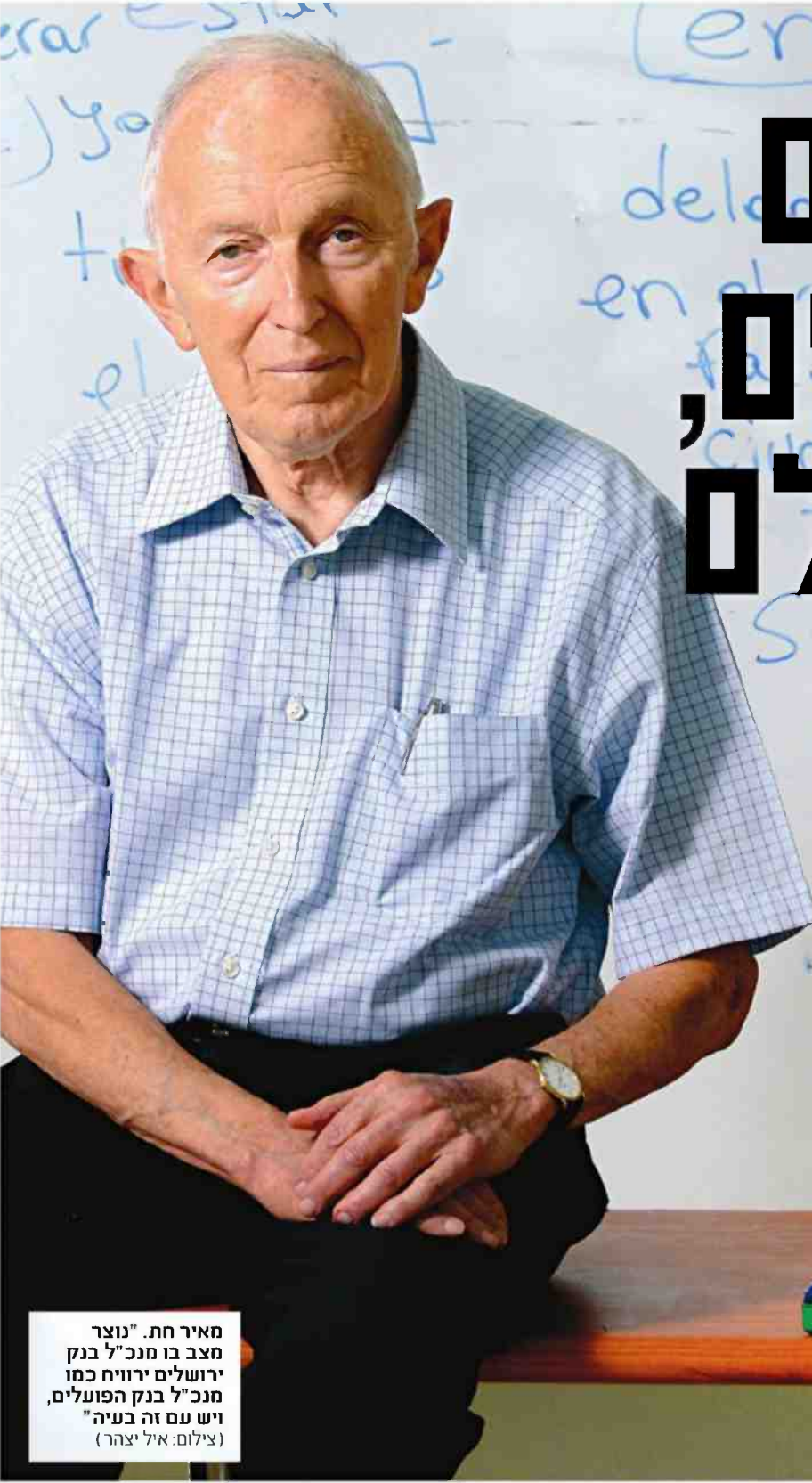
מאיר חת, לשעבר המפקח על הבנקים ויו"ר בנק לאומי: "לא עשו ריסון עצמי בשכר ולכן הגיעה החקיקה" ● "אם הרוח של בנק לאומי ייפול לי על הרגל, היא תישבר לי. מרוב שהרוחות עמוסים בנתונים, אפשר להחביא את הדברים החשובים באמת" ● "רשות ני"ע היא הגוף הכי מתערב במשק" ● עירית אבישר וסטלה קורין ליבר, "חדשות", עמ' 12-13

(צילום: איל יצחק)

27.12x33.57	2/3	12 עמוד	Globes - Globes - Front	10/08/2016	54595788-1
לול האקדמי המכללה למנהלפרופ' אשר טישלרמכללה למינה - 20222					

רגולציה, רפורמות ושכר

"עוד בימי האנדים שנאו את הבנקאים, כך היה בכל העולם מאז ומתמיד"

מאיר חת, לשעבר המפקח על הבנקים ויו"ר בנק לאומי, לא מתרגש מהעלייה של הבנקים, וחושב שחוק שכר הבכירים היה התערבות הכרחית ("השכר הנוכחי במערכת הפיננסית מוגזם מאוד. כאשר הייתי יו"ר בנק לאומי, השכר שלי היה 12 אלף שקלים"), אך מבקר את עודף הרגולציה בשוק ההון הישראלי: "הדוחות הכספיים שעומדים על מאות עמודים הם דוגמה בוטה לכך שבשם הגילוי הנאות מגיעים למצב אבסורדי" / עירית אבישר וסטלה קורין ליבר

מאיר חת. נוצר מצב בו מנכ"ל בנק ירושלים ירויח כמו מנכ"ל בנק הפועלים, ויש עם זה בעיה" (צילום: איל יצהר)

בני אדם, ושלא נצטרך תרגום כדי להבין אותם".

- מה דעתך על האמירה שבנק ישראל דואג רק ליציבות ולא לתחרות במערכת הבנקאית? "זה לא נכון. נכון שהפיקוח לא אוהב נפילות של בנקים, בתקופה שלי כמפקח נפלו שני בנקים - בנק אגודת ישראל ובנק ארץ ישראל-כריסטינה, וזה מאוד לא נעים, אבל הפיקוח על הבנקים מתעסק בנושאים נוספים."

לא אוהבים, אבל מפקידים

- הבנקים טוענים שהביקורת עליהם כיום חריפה מדי, ושיש עליהם עליהם מוגזם. מה דעתך? "ארנסט להמן, שהיה בעבר בבנק לאומי, התעניין בחקר הבנקאות בימי קדם, והוא סיפר לי שעוד בימי האכרים שנאו את הבנקאים, כך לא חידוש ששונאים את הבנקים, כך

מאיר חת

- מצב משפחתי:** נשוי + 3 ילדים, 7 נכדים ונינה אחת
- השכלה:** דוקטורט בכלכלה ומשפטים - האוניברסיטה העברית בירושלים. LL.M במשפטים - אוניברסיטת הארוורד
- מגורים:** ירושלים
- תפקידים קודמים:** יו"ר טבע, יו"ר בנק לאומי, יו"ר הבורסה והמפקח על הבנקים
- עוד משהו:** נינו של יואל משה סלומון, ממייסדי פתח תקוה

אומרים שלא משתלם להם לנתח אותה ולהחליט אם להשקיע בה, כי מדובר בסכומי כסף קטנים לעומת הכספים שהם מנהלים".

- אז אולי הבעיה היא ריכוזיות של שוק ההון הישראלי ולא רגולציה? "יש פה אכן בעיה של ריכוזיות. אבל בנוסף לכך גם הרגולציה מכבידה, וגם הרגולטורים בעצמם מודים בכך".
- מה למשל צריך לשנות? "צריך להתחרות באופן אגרסיבי חלק מההוראות. ניקח לדוגמה את הדוחות הכספיים של הבנקים. הדוחות העבים האלה, שעומדים על מאות עמודים, הם דוגמה בוטה לכך שבשם הגילוי הנאות מגיעים למצב אבסורדי. הרי אם הרוח של בנק לאומי ייפול לי על הרגל, אני אשבור אותה. מרוב שהדוחות עמוסים בנתונים, אפשר להחביא את הרברים החשובים באמת. הדוחות הכספיים פונים לאנשי מקצוע ולא לציבור. יש לקצר אותם, וחובה שהם יהיו בלשון

לחת, לשעבר יו"ר הבורסה והמפקח על הבנקים, ביקורת רבה על הרגולציה בישראל. בימים אלה מוקם מרכז חקר התחרות והרגולציה ע"ש מאיר ורנה (רעייתו) חת במכללה למנהל, הממומן בתרומה שנתית של חת. המטרה היא שהמרכז יבצע מחקרים בתחום הרגולציה, שיעשה בהם גם שימוש בפועל ברפורמות עתידיות במשק (להרחבה על המרכז, ראו מסגרת). חת, שימלאו לו 84 בעוד חודשיים, מסתכל מהצד על הנעשה בשוק ההון הישראלי, והוא לא מרוצה מהנעשה בנושאים שונים. כך למשל, הוא מבקר את טרנד גיוסי האג"ח של חברות הנדל"ן האמריקאיות: "נוצר מצב אבסורדי בו המוסדיים נוהרים להנפקות של חברות נדל"ן אמריקאיות בישראל, ובמקביל מוציאים כספים רבים להשקעות בחו"ל. מצד שני, אם חברה ישראלית קטנה מנסה לעניין את המוסדיים להשקיע בה, הם

רשות ניירות ערך היא הגוף הכי מתערב במשק. היא מתערבת בהיקפים שהם מעבר לנדרש. צריך לזכור שגם לפיקוח יש עלות, שמגיעה להערכתי בישראל למאות מיליוני שקלים בשנה. העלות היא גם לגופים המפקחים וגם לגופים המפוקחים, וככל שניתן לצמצם את ההוצאות, צריך לעשות את זה", כך אומר מאיר חת, מוותיקי שוק ההון, בראיון ל"גלובס".

חת רואה את הבורסה בת"א הולכת ודועכת, ולטעמו הדבר נובע מעודף רגולציה - היוזמה לשינוי מבנה הבורסה אינה הפיתרון לטעמו. "אני כספק אם הפרטת הבורסה תביא את הישועה", הוא אומר. "התשובה היא מינון נכון של רגולציה. היום חברות הולכות לשוקים אחרים, מכיוון שהם מקלים יותר. כדי להביא חיים לגוף כמו הבורסה, צריך לתת איזה ערך מוסף, ההפרטה עצמה לא תפתור זאת".

מחברת טבע ועד בנק לאומי

138 שנים חלפו מאז אותו "בוקר לח בשנת תרל"ח" כשקבוצת החרדים החלוצים יצאו מירושלים לתור את אדמות הכפר אומבלס שהוצעו למכירה. "שטמפר בא/ וגוטמן בא/ ורח ברנט/ ויואל משה סלומון/ עם חרב באבנט". הבלדה המכוננת (מאז 1970) של יורם טהר לב ושלוש חנוך מפי אריק איינשטיין ממשיכה את סיפורו של אותו יואל משה סלומון שאחרי שחבריו נבהלו, עלו על סוסיהם וחזרו.. "והוא נשאר על הגבעה/ ובין חצות לאור/ פתאום צמחו לסלומון/ כנפיים של ציפור". כך הוקמה המושבה העברית הראשונה בישראל, אם המושבות, פתח תקווה.

יואל משה, יליד ירושלים היה ד"ר, עורך ומדפיס, יהודי חרדי כחבריו. כיפה שחורה גדולה, זקן, לבוש מסורתי. מאיר חת, פרופסור, משפטן, כלכלן עתיר זכויות, תפקידים ומהפכים, בקרוב בן 84, הוא הנין של אותו יואל משה סלומון שבנו חיים וגיסו משה לוי הקימו את בית המסחר לתרופות, הבסיס למה שמכונה היום כקונצרן הרב-לאומי טבע. כל בני המשפחה מחזיקים עד היום במניות טבע.

● **אם יואל משה מפתחל היום על מדינת ישראל, מה היה אומר?** חת: "הוא היה מתאכזב מאוד לראות איך החרדים התפרזו. כן, הפכו פרוזיטים. והוא היה חרדי חרדי".

הקריירה של חת צמודה להיסטוריה של כלכלת ישראל החדשה, אותה החל לחקור ב-1955 וממשיך גם היום. קשה למצוא מקום מרכזי שהוא לא היה בו או לא השפיע עליו. הוא נחשב לבעל דעה ייחודית, אמיצה ותמיד נובעת מלימוד ומחקר.

אחרי שהיה נח"לאי וסטודנט בירושלים ובהארורד, בתחילת שנות ה-60 הקים את מחלקת המחקר של בנק ישראל. ב-1969 מונה למפקח על הבנקים ויועץ לנגיד. עבר למגזר הפרטי וב-1978 מונה ליו"ר הבורסה, תפקיד שבו כיהן עד 1986. במשבר מניות הבנקים, 1983 ואילך - הוא היה שם. ב-1987 השתלטה המדינה על הבנקים וחת התבקש להיות יו"ר בנק לאומי. הוא פרש אחרי כשנתיים, בהתרה ותוך עמידה על דעתו, בניגוד לעמדת גורמים בדירקטוריון דאז. הוא פנה לייצוג כלכלי ולתפקידי דירקטור. ב-1994 מונה ליו"ר טבע, עד 2002. במקביל היה כל הזמן גם מורה, מרצה למשפט וכלכלה באוניברסיטת תל אביב ובעברית בירושלים ומאז 1993 פרופסור במסלול האקדמי במכללה למינהל. ●

(צילומים: אוריה חזקוני, תמר מצפי)

דורית סלינגר. פיקוח מורכב בהרבה

לטפח בנקים קטנים ואיזה ערך מוסף יהיה להם. הורידו אמנם את דרישות ההון לבנקים הקטנים, אבל מה אותם גופים יוכלו לתת? מחירים נמוכים? שירות טוב יותר? האם יצליחו בכך? ממש לא ברור.

"בעיני, אחד הדברים הקריטיים בנושא זה האם הממשלה תקים מערכות מיכון לבנקים קטנים - ההקמה של מערכות כאלה כה יקרה שלבנקים קטנים יהיה קשה להתמודד איתה".

"כמות חקיקה מטורפת"

לחת יש אמנם ביקורת על הרגולציה הגבוהה בישראל, אולם בחוק שכר הבכירים, המגביל את השכר השנתי בגופים הפיננסיים ל-2.5 מיליון שקל, הוא דווקא תומך. "השכר הנוכחי במערכת הפיננסית מוגזם מאוד. בתקופה שבה אני הייתי יו"ר בנק לאומי, השכר שלי היה 12 אלף שקלים. שכר הבכירים הוא בדיוק המקום בו צריך היה לעשות ריסון עצמי, לא עשו אותו, ולכן הגיעה החקיקה", הוא אומר.

למרות תמיכתו במגבלת השכר, חת גם מבקר את פרטי החוק הנוכחי: "בגלל שישנה התערבות של חקיקה, נוצר מצב בו מנכ"ל בנק ירושלים הולך להרוויח כמו מנכ"ל בנק הפועלים, ויש עם זה בעיה. אני גם לא מבין מה הבעיה לתקן את נוסח החוק כך שהוא לא יחול על זכויות העבר של העובדים, למה היו צריכים להגיע עד בג"ץ? הרי את נושא לימודי הליבה של החרדים פתרו ביומיים, למה את זה אי אפשר היה לסדר?"

חת לא חוסך ביקורת גם מהכנסת: "כמות החקיקה בכנסת מטורפת. אבל מה המשמעות שלה אם לא אוכפים אותה כמו שצריך? ניקח לדוגמה את המגבלה של הריבית שגופים חוץ-בנקאיים יכולים לגבות - המגבלה הזו בכלל לא נאכפת, יש הרבה חריגות", הוא אומר.

● **מה אתה אומר על מערכת היחסים הבעייתית בין האוצר לבנק ישראל שליוותה למשל את עבודתה של ועדת שטרוב?**

"יש ויכוחים בעולם על איחוד רשויות פיקוח במודל של טוויין פיקס, כלומר רשות אחת שדואגת ליציבות ואחת לתחרות ולצרכן. אני בעד ישיבה ביחד של הרגולטורים, אבל זה דורש ריכוך האגו, וזה מאוד תלוי באנשים עצמם העומדים בראש הרשויות". ●

חדוה בר. לחתוך חלק מההוראות

"צריך לחתוך באופן אגרסיבי חלק מההוראות. ניקח לדוגמה את הדוחות הכספיים של הבנקים. הרי אם הדוח של בנק לאומי ייפול לי על הרגל, אני אשבור אותה. מרוב שהדוחות עמוסים בנתונים, אפשר להחביא את הדברים החשובים באמת"

"המפקחת הנוכחית על הביטוח עושה עבודה יפה מאוד, אבל היא מגזימה. היא מוציאה שני חוזרים בשבוע, וצריך לדעת את המינון הנכון. גם בבנקאות יש דברים נכונים, אבל צריך לדעת מה המידתיות. למשל, הוזמנתי בעבר להרצות בפני קציני הציות של בנק דיסקונט, והייתי המום לגלות באיזו כמות אדירה של עובדים מדובר".

● **מה דעתך על מסקנות ועדת שטרוב: האם אתה שותף לדעה של קרן המטבע שהן יזעזעו את המערכת הפיננסית?**

"אני לא מסכים עם קרן המטבע, ולא חושב שתהיה סכנה ליציבות. יהד עם זאת, אני לא מאמין שמשם תגיע הגאולה".

"אני בעד הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים, אני חושב שצריך להחליש את כוחם של הבנקים בתחומים השונים. ועדיין, לא ראיתי בוועדת שטרוב המלצות ברורות איך

דרור שטרוב. צריך עידוד לבנקים קטנים

זה בכל העולם מאז ומתמיד. הפרדוקס הוא שאנשים לא אוהבים את הבנקים, אבל מעדיפים שהכסף ישכב שם מאשר במקומות אחרים".

"צריך להחליש את כוחם של הבנקים"

● **ומה דעתך על הפיקוח על הביטוח? עושה רושם שדורית סלינגר מקדמת שינויים רבים.**

"בביטוח הפיקוח הרבה יותר מורכב, אפשר לעשות טעויות אדירות בהערכת הסיכונים. המפקחת הנוכחית עושה עבודה יפה מאוד, אבל היא מגזימה. היא מוציאה שני חוזרים בשבוע, וצריך לדעת את המינון הנכון. גם בבנקאות יש דברים נכונים, אבל צריך לדעת מה המידתיות. למשל, הוזמנתי בעבר להרצות בפני קציני הציות של בנק דיסקונט, והייתי המום לגלות באיזו כמות אדירה של עובדים מדובר".

● **מה דעתך על מסקנות ועדת שטרוב: האם אתה שותף לדעה של קרן המטבע שהן יזעזעו את המערכת הפיננסית?**

"אני לא מסכים עם קרן המטבע, ולא חושב שתהיה סכנה ליציבות. יהד עם זאת, אני לא מאמין שמשם תגיע הגאולה".

"אני בעד הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים, אני חושב שצריך להחליש את כוחם של הבנקים בתחומים השונים. ועדיין, לא ראיתי בוועדת שטרוב המלצות ברורות איך

תרומה של מיליון שקל בשנה לחקר תחרות ורגולציה

● **מה דעתך על רמת הרגולציה בישראל?**

"טיפול מושכל ומקצועי בקידום התחרות והפיקוח בשוקים שונים הוא נושא מרכזי המחייב ידע וניסיון ניהולי ומקצועי. ידע וניסיון כאלה חסרים מאוד בישראל, וגורמים לתקלות רבות בקידום ופיתוח תחרות נאותה בשוקים שונים בארץ, ובפיקוח על שווקים בהם התחרות מוגבלת".

טישלה נותן כדוגמה את המצב בשוק החשמל: "שוק החשמל בישראל מהווה דוגמה לשוק שהוא קשה להבנה, פיקוח ופיתוח. כדי שיהיה לנו בישראל שוק חשמל משגשג, אנחנו חייבים לפקח עליו באופן נכון, ועל ידי מקצוענים שיש להם ידע תיאורטי רחב, ניסיון והכרה של שווקים דומים בארץ ובעולם. אין לי ספק שניתן לפתור בהצלחה רבה את רוב הבעיות במבנה ותפעול שוק החשמל הישראלי, אם נלמד אותו לעומק ונכשיר אנשים המתאימים לפעול בו ולפקח עליו". ●

על רקע הטענות כי קיימת בישראל עודף רגולציה המכבירה על המשק, מוקם בימים אלה המרכז לחקר תחרות ורגולציה במסלול האקדמי של המכללה למינהל, ע"ש מאיר ורינה חת. המרכז יעסוק במחקר ופיתוח כלים בתחום ההגבלים העסקיים והרגולציה. במסגרת פעילותו, יוקם במרכז מאגר מידע על תחום הרגולציה והתחרות בישראל ובעולם. חת יתרום למרכז כמיליון שקל בשנה. "פיקוח נכון, נכון ויעיל הוא תנאי הכרחי למימוש הפוטנציאל החברתי והכלכלי של המשק הישראלי. באקלים הכלכלי-מדיני השורר בישראל, המאופיין במשילות חסרה, על האקדמיה להוביל את תחום המחקר ואת הדיון הציבורי בתחום הפיקוח, ולהוות גורם מייצג ומכוון למקבלי ההחלטות בממשלה ובסקטור העסקי", אומר פרופ' **אשר** טישלר נשיא **המסלול האקדמי המכללה למינהל**.